

השבת של רבי נחמיה מברסלב

לזכרון נצח מורינו ר' ישראל בער אודסר בן ר' אייזיק שלמה, זצ"ל

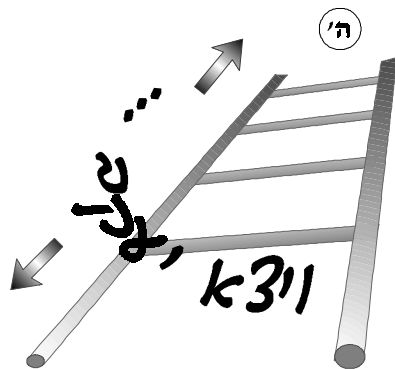
ויפגע במקום ... [יעקב אבינו תיקן תפילת ערבית]

(אוצר היראה - אמת, פ')

ציצית ותפילין הם בחינת אור האמת, כמבואר בפנים, ועיקר מצוותם ביום; אבל בלילה שאז תרעי דגן-עדן סתימין [שערי הגן-עדן סגורים] והחושך מתגבר, ואז אין זמן ציצית ותפילין, כי יש חושך בחינת שקר, שאי אפשר להגיע לשם אור הציצית ותפילין, ואז אין תקנה כי-אם על-ידי הדבור-אמת, שזה בחינת תפילת ערבית שתיקן יעקב אבינו דייקא, שהוא עצם האמת, בחינת **תתן אמת ליעקב**; והוא היה חזק בהאמת כל-כך, עד שהאיר האמת גם בתוקף חשכת לילה בהתגברות החושך והשקר מאד מאד. ועל-כן תיקן תפלת ערבית כשברח מעשו הרשע והלך ללבן הארמי, ששניהם בחינת חושך עצום ונורא מאד, וראה שהחושך סבבוהו מכל צד ומצדי צדדים, ואז דייקא התגבר ותיקן תפלת ערבית, שעקר תיקון התפלה הוא אמת, להורות שבתוקף האמת שלו יכול להאיר גם בחשכת לילה. ועל-כן זכה שהיתה מיטתו שלמה בבחינת **כולו זרע אמת** - הפך ישמעאל ועשו שהם זרע שקר.

וזהו שאומרים בלילה קודם השינה: **בידך אפקיד רוחי, פדיתה אותי ה' אל אמת**, כי בתוקף חשכת לילה צריכין לדבק את עצמו אל האמת ביותר. ועל-כן תפילת ערבית שתיקן יעקב אבינו בחינת עצם האמת, הוא רשות דייקא, כי עיקר תיקון התפלה הוא על-ידי אמת, כנ"ל. אבל בתוקף חשכת הגלות, אי אפשר לבאר ולפרש האמת, רק שכל אחד צריך לפנות אל האמת כפי מה שהוא, בבחינת **ודובר אמת בלבבו**, שזהו בחינת רשות, שאין האמת קבוע, רק הכל כפי העניין והשעה, וכל אחד כפום מה דמשער בלבה.

וכיבדו את השני שיספר. ענה השני שלא היה זקן כמו הראשון: זאת היא מעשה ישנה! בלשון תימה. זאת המעשה אני זוכר. אבל אני זוכר גם **כשהיה הנר דולק**. ענו ואמרו שם: זאת היא מעשה ישנה ביותר מהראשונה! והיה פלא אצלם, שזה השני שהוא יניק מהראשון, זוכר מעשה ישנה, יותר מהראשון. וכיבדו את השלישי שיספר, ענה ואמר השלישי שהיה יניק יותר: אני זוכר גם, **כשהתחיל בניין הפרי**, היינו כשהתחיל להתרקם הפרי. ענו ואמרו, זאת היא מעשה ישנה ביותר. ענה הרביעי שהיה יניק עוד יותר: אני זוכר גם, **כשהוליכו הגרעין לנטוע הפרי**, ענה החמישי שהיה יניק עוד יותר: אני זוכר גם, **החכמים שהם היו חושבים וממציאים את הגרעין**, ענה השישי שהוא זוכר גם, **את הטעם קודם שנכנס בתוך הפרי**, ענה השביעי ואמר שהוא זוכר גם, **הריח של הפרי קודם שנכנס בפרי**. ענה השמיני ואמר שהוא זוכר גם, **המראה של הפרי קודם שנמשכה על הפרי**. והייתי גם כן שם. ועניתי ואמרתי להם: אני זוכר כל אלו המעשיות. ואני זוכר, **לא כלום**. און איך גידיינק, גאר נישט. ענו ואמרו, זאת היא מעשה ישנה מאד, יותר מכולם.

ועל-כן כשנפסקה ההלכה 'תפלת ערבית רשות', נתווספו כמה מאות ספסלי בבית-המדרש, כמו שאמרו רבותינו ז"ל, כי על-ידי בחינת 'תפלת ערבית רשות', שתיקן יעקב אבינו שהוא עצם האמת שמאיר בתוקף החושך לכל אחד כפי מה שהוא באותה השעה, על-ידי-זה יכולין להתקרב הכל לה' יתברך ולהתורה הקדושה, כי אין שום חשך שייחשיך להם, כי הוא מאיר להם על-ידי עצם אמתתו, עד שמקרב כולם לה' יתברך, שזה בחינת התלמידים רבים שנתווספו אז.

מכתב

(מספר אבי הנחל - מכתב כ"א)

ב"ה, ז' שבט תשכ"א.

לבי יקירי, הנעים והנערץ, המסור בכל לב ונפש אל הצדיק - הבעטליר העוור (ראה ספר סיפורי מעשיות, מעשה י"ג) - שהתפאר: **עדיין אני יניק לגמרי ולא התחלתי עדיין לחיות כלל, ואף על פי כן אני זקן מאד, ויש לי הסכמה על זה, מהנשר הגדול וכו'.** שלום וחיים וכל טוב.

גדולות ונפלאות נוראות אהבתך ותשוקתך החזקה, לשמוע חדשות גדולות ונפלאות ונוראות של הבעטלירס, אלצני להזכירך לכתוב לך את אשר יזמין ה' תחת ידי: מקום החופה והחתונה היה בתוך בור גדול, שניסו אותו עם קנים ועפר וזבל, והסעודה היתה, ממה שקיבצו לחם ובשר, מסעודת מיניניס המלך, והחתונה הזאת היתה בשמחה גדולה נוראה ונפלאה. והיו שמחים שם מאד מאד, וגם החתן והכלה היו שמחים מאד. והתחילו לזכור החסדים שעשה עמהם ה' יתברך בהיותם ביער. והיו

בוכים והיו מתגעגעים מאד, איך לוקחין לכאן את הבעטליר הראשון העוור, שהביא לנו לחם ביער, ותכף ומיד בתוד שהיו מתגעגעים מאד אחרי הבעטליר העוור, ענה ואמר: הנני! הנה באתי אצלכם על החתונה ... ואני נתון לכם מתנה לדרשה-גישאנק, שתהיו זקנים כמוני; שתחיו חיים ארוכים כמוני. ואתם סוברים שאני עוור. אין אני עוור כלל! רק שכל זמן העולם כולו אינו עולה אצלי כהרף עין. על כן אין שייך אצלי הסתכלות וראייה בזה העולם כלל. ואני זקן מאד ועדיין אני יניק לגמרי. ולא התחלתי עדיין לחיות כלל. ואף על פי כן אני זקן מאד, ויש לי הסכמה על זה, מהנשר הגדול וכו'.

ועניין הזקנים, שכל אחד מהם סיפר מעשה ישנה, מה שהוא זוכר, מהזכרון הראשון. היינו מה שהוא זוכר מעת שהתחיל אצלו הזכרון, ענה ואמר הזקן הגדול שביניהם בתחילה: מה אספר לכם, אני זוכר **כשחתנו את התפוח מן הענף**. ולא ידע שום אחד, מה הוא אומר. אך היו שם חכמים, ואמרו בוודאי זאת היא, מעשה ישנה מאד.

והיה חידוש גדול אצלם, שהתינוק זוכר יותר מכולם. בתוך כך, בא נשר גדול ואמר להם, שיצאו כדרך זקנותם. שכל מי שזקן יותר, יצא תחילה. והוציא כולם מן המגדול. והוציא תחילה את התינוק הנזכר לעיל; כי באמת, הוא זקן יותר מכולם, וכן כל מי שהיה יניק יותר, הוציא קודם. והזקן הגדול הוציא באחרונה. כי כל מי שהיה יניק יותר, היה זקן יותר. והזקן שבהם, היה יניק יותר מכולם. ואמר להם הנשר הגדול הנ"ל, אני אפרש לכם את המעשיות שסיפרו כל

הזקנים. כי זה שסיפר שהוא זוכר, גם כשחתכו את התפוח מן הענף, היינו שהוא זוכר גם כשחתכו את טבורו בעת ההולדה. והשני שאמר, שזוכר בשעה שהנר דולק, היינו, שהוא זוכר גם כשהיה בעיבור, שהיה נר דולק על ראשו. וזה שאמר שזוכר גם בעת שהתחיל ריקום הפרי, היינו שזוכר גם כשהתחיל להתרקם הגוף, דהיינו, בעת יצירת הוולד. וזה שזוכר בעת שהיו מוליכים הגרעין לנטוע הפרי, היינו שזוכר גם כשנמשכה הטיפה בעת הזיווג. וזה שזוכר את החכמים שהיו ממציאים את הגרעין, היינו שזוכר גם, כשהיה הטיפה עדיין במוח, כי המוחין ממציאים את הטיפה. וזה שזוכר את הטעם היינו הנפש, והריח היינו הרוח, והמראה היינו הנשמה. והתינוק אמר, שזוכר **לא כלום**, כי הוא למעלה מן הכל, וזוכר אפילו, מה שהוא קודם מנפש, רוח, נשמה, שהוא בחינת **אין**. וברוך אותם. ולי, היינו, זה הבעטליר העוור, שהיה תינוק אז, שהוא מספר כל זה, אמר הנשר הגדול הנזכר לעיל: אתה, בא עמי, כי אתה כמותי, כי אתה זקן מאד ועדיין אתה יניק מאד. ועדיין לא התחלת לחיות כלל, ואף על פי כן אתה זקן מאד. וגם אני כך, כי אני זקן ועדיין אני יניק וכו'. נמצא שיש לי הסכמה, מאותו הנשר הגדול (שאני חי חיים ארוכים). ועתה אני נותן לכם חיים ארוכים שלי במתנה לדרשה. ונעשה שם שמחה וחדווה גדולה ועצומה מאד מאד.

אם תרצה להביט בעין האמת, תראה מרחוק פלאות ה', אשר לא נשמע ולא נראה כזאת מימות עולם. רבינו הנורא זכרונו לברכה אמר על עצמו, בעת שסיפר המעשה הזאת, שאם לא היה יודע בעולם, כי אם זאת המעשה, היה גם כן חידוש גדול מאד. סיפור הבעטליר, הוא כולל כמעט כל השיעור קומה, כי הראשון היה עוור, והשני היה חרש, והשלישי היה כבד פה, והרביעי היו צווארו עקום. והחמישי היה בעל חטוורת, והשישי היה בלא ידיים, והשביעי היה בלא רגליים, ובאמת היו שלימים בכל האיברים הנזכרים לעיל בשלמות גדול, שאין שלמות אחריו, רק אדרבא, מחמת גודל הפלגות שלמות מעלתם ומדרגתם הגבוהה והעצומה והנוראה מאד, וכן מחמת גודל התגברות ההעלמה של זה העולם, ועל כן היו נראים בעיני העולם, כעוור וחרש וכיוצא בזה.

סיפור

(ההתקברות לרבינו ז"ל, עיי' ר' ישראל קארדונר ז"ל) © ... והנה אירע שבאותה תקופה התחיל רב ישראל (קארדונר) ז"ל לסבול מכאבי רבמטיזם, והכאבים היו גדולים כל כך שכבר לא היה בגדר האפשר לו ללכת להתפלל ולעבוד את השם יתברך, כי הרגיש כאילו חותכים כל אבר בסכינים חתיכות חתיכות, וחשב בלבו אולי זה הוא רצון השם שישע לטבריא, ואולי שם לא יסבול כל-כך כאבים. אבל כל זמן שלא ידע בבירור שכך רצון השם יתברך, לא רצה לעזוב את מירון.

© ואמר, להפך, יש להישאר במירון ולבקש מאת השם יתברך שיעזור לו. והיו לו ספקות הרבה זמן, אבל לבסוף כשכאביו התגברו, אמר, משמע שכך רצון השם יתברך שישע לטבריא. עד שקיבל הארה במוחו והחליט לנסוע לטבריא בלי שום פקפוקים. ולאחר שגמר בלבו, אמר ועשה. בחינת **וישם אברהם בנבוקו**. והקדוש-ברוך-הוא סיבב הסיבות שנזדמן אלי ...

צדקה וחסד

(אוצר היראה - צדקה וגמילות חסדים, ס"ה) ❖ כמו שה' יתברך היה מקיים עולמו בחסד בתורת הלוואה וגמילות חסד מיום הבריאה עד יום מתן תורה, וגם עכשיו בעת שעוברין על רצונו, חס ושלום, היה ראוי שיחזור העולם לתוהו ובוהו, ואז מתקיימין רק בחסדו בבחינת הלוואה, שה' יתברך מרחיב לו זמן עד שיישוב וישלם את חובותיו מה שנתחייב האדם על-ידי עוונותיו.

❖ נמצא שה' יתברך מקיים מצוות גמילות חסד והלוואת חן הרבה מאד בכל שעה, וכמו כן אנו חייבים להתדבק במידותיו לרחם על העניים ולהלוות להם ולבלי להיות לו כנושה, כמו שה' יתברך אינו נוגש אותנו ומאריך לנו זמן אחר זמן זמנים טובא, עד שנסלק לו מעט מעט עד שנסלק את הכל (לקוטי הלכות - העושה שליח לגבות חוב, הלכה ב' - אות כ"ב).

עצות

(לקוטי עצות - צדקה, ל"ב) ❖ צדקה הוא תיקון לפגם הברית, אבל צריך לזהר שלא לתן לעני שאינו הגון, כי על ידי זה נפגם יותר, רק לבקש מה' יתברך, שיזכה לעניים מהוגנים, להשפיע להם צדקה, והיא תיקון גדול מאד לפגם הברית.

תפילה

(לקוטי תפילות א' - קנ"ב) ❖ רבונו של עולם, אתה יודע כמה וכמה הרחקתי השפע מהקדושה על-ידי פגם הברית והמשכתי למקום שהמשכתי, רחמנא ליצלן, למקומות אשר לא ניתן להזכיר, ופגמתי כמו שפגמתי אשר אי אפשר לשער, אשר התיקון לזה הוא צדקה לעניים הגונים דווקא, שעל-ידי-זה חוזרים וממשיכים השפע אל הקדושה, אבל איך זוכין לזה כי רבו המניעות מאד של מצוות צדקה, הן מחמת רוע לבבנו וחסרון הביטחון והאמונה, וגם כשמתגברים ומשברים אכזריות שבלב ונותנים צדקה, אין אתנו יודע עד מה, מי הוא העני ההגון באמת, אשר על ידו נזכה להמשיך השפע אל הקדושה ולתקן פגם הברית על-ידי-זה.

❖ על-כן באתי לפניך, בעל הרחמים בעל הצדקה והחסד, חושב מחשבות לבל ידח ממנו נידח, אשר אתה עוסק בתקוני בכל עת,

שתחוס ותחמול עלי, ותזכני ברחמיך הרבים, ליתן צדקה הרבה לעניים הגונים, עניים כשרים באמת העוסקים בתורה ובעבודת ה' באמת. ותשמרני ותצילני מליתן צדקה לעניים שאינם הגונים, אתה לבד תשמרני ברחמיך, מלהיכשל בהם, חס ושלום, כי גלוי וידוע לפניך, שאין בנו דעת לשמור מהם, רק אתה לבד יודע את לבב כל בני אדם ומבין אל כל מעשיהם. **אתה יודע רזי עולם ותעלמות סתרי כל חי**.

❖ חוס וחמול עלי ועשה עמי כגודל נפלאות חסדיך העצומים, ותסבב סיבות לטובה בכל עת, באופן שתזמין לי עניים הגונים באמת לזכות בהם, ותעזור ותחזק את לבבי ליתן להם צדקה הרבה בלב טוב בסבר פנים יפות. ואזכה להוסיף בכל פעם להרבות בצדקה וחסד ולילך לקבץ נדבות מעמד ישראל להחזיק עניים העוסקים בתורה ותפלה באמת. כי כבר הודעתני, שאין שום אדם מישראל פטור ממצוות צדקה, אפילו העני שבישראל. אבל אתה יודע קשיות לבבנו, ואיך מתגברים המונעים והבלבולים אפילו על גדולי העשירים מלתן צדקה, עד אשר הולכים מעולמם ומאומה לא ישאו בידם, מכל שכן קטני הערך אשר פרנסתם מצומצמת, אשר רבו המניעות והבלבולים מאד ממצוות צדקה, בפרט לזכות בעניים הגונים.

❖ על-כן אין לנו על מי להישען כי אם עליך אבינו שבשמים, בזכות וכח הצדיקים האמתיים שאנו נשענים עליהם בכל דבר. אליך שטחתי את כפי עיני תלויות אליך לבד. כי אתה לבד יודע כמה וכמה תיקונים אני צריך בשביל תיקון הברית אשר פגמתי בו הרבה ואני רחוק מכולם מאד. רק על רחמיך הרבים אני בוטח, ועל חסדך אני נשען, שאתה תסבב סיבות לטובה ברחמיך, ותזכני לתקן אותי בכל התיקונים, ותושיעני ליתן צדקה הרבה לעניים הגונים הרבה, ולעסוק בצדקות, לעורר לב אחינו בני ישראל לקבל מהם צדקות הרבה בכל עת להחזיק יראי ה' האמתיים, באופן שאזכה לתיקון הברית בשלמות באמת **ולא אעול בכסופא קמך** [ולא אבוא בבושה לפניך]. **ה' יגמור בעדי ה' חסדך לעולם מעשי ידוך אל תרף**. יהיו לרצון אמרי פי והגיון לבי לפניך ה' צורי וגואלי, אמן.

חיי מוהר"ן

(תקע"ח) ❖ ... שמעתי שאמר רבינו זכרונו לברכה: **פסול לך** - הפסולת יהיה שלך (נדרים לח). היינו שבכל מקום שתראה איזה פסולת יהיה הפסולת שלך שתתלה הפסולת בך - 'משם נתעשר משה' היינו על-ידי-זה זכה לחכמה כו'. ❖ [אולי רצונו לומר על דרך שאמרו רבותינו זכרונו לברכה: **דעת קנית מה חסרת**] כי החכמה מאין תמצא, ומחמת שהיה לו מידת הענוה כל-כך, שכל הפסולת היה רק שלו, על-ידי-זה זכה לחכמה.